

A többciklusú képzés a magyar felsőoktatásban

Új, európai úton a diplomához

Oktatási
Minisztérium

Szerkesztette:

Az Oktatási Minisztérium Felsőoktatási Helyettes Államtitkársága

Bakos Károly
Beke Andrea
Bocz Zsuzsanna
Csákvári Éva
Csekei László
Fazekas Eszter
Gönczi Éva
Mang Béla
Matiscsák Attila
Rádli Katalin
Réffy József
Palásti-Kovács Béla
Veres Pál

Készült: Budapesten, 2005 októberében
Frissítve: 2006. április 5.

Oktatási Minisztérium

Tartalomjegyzék

Bevezető.....	4
1. A tudás nem ismer határokat – A bolognai folyamat.....	5
1.1. A bolognai folyamat és Európa.....	5
1.2. A bolognai folyamat céljai és alapelvei.....	6
1.3. Miért jó a diákoknak a bolognai folyamat?.....	7
1.4. Magyarország és a bolognai folyamat.....	7
2. A magyar felsőoktatás átalakulása.....	8
2.1. A felsőoktatás régi képzési szerkezete.....	8
2.2. Az új, többciklusú képzés.....	8
2.3. Mit tud egy végzős az új rendszerben?.....	10
2.3.1. A többciklusú képzésben az alapképzésben szerezhető végzettségi szint jellemzői ..	10
2.3.2. A többciklusú képzésben az osztott és az egységes, osztatlan mesterképzésben szerezhető végzettségi szint jellemzői.....	10
2.4. A többciklusú képzési rendszer előnyei.....	11
2.5. Az új végzettségek és a munkaerőpiac.....	11
2.6. Tehetséggondozás a felsőfokú képzés ciklusaiban.....	12
2.7. Kreditrendszer a magyar felsőoktatásban.....	12
2.8. Mi az oklevélmelléklet?.....	13
3. Milyen képzéseket kínál a megújuló felsőoktatás?.....	15
3.1. Az új képzési területek.....	15
3.2. Az új képzési kínálat.....	19
3.3. Itthon hol lehet az Európai Unióval kapcsolatos tanulmányokat folytatni?.....	19
4. Hasznos linkek.....	20
5. 1. sz. Melléklet.....	21
A magyar nyelvű oklevélmelléklet szerkezete.....	21

Bevezető

Az ezredfordulóra a kontinentális Európa felsőoktatása komoly hátrányba került a nemzetközi versenyben. A tét nem csekély: Európa tudományos, kulturális és gazdasági jövője múlik azon, hogy a folyamatosan megújuló és bővülő tudás megszerzésének és átadásának versenyében képesek vagyunk-e alkalmazkodni a kor követelményeihez.

Ezt felismerve Európa kormányai a minél gyorsabb változás mellett döntöttek: 1999-ben 29 ország (köztük hazánk) képviselői írták alá az ún. Bolognai Nyilatkozatot. Az ebből kinőtt *bolognai folyamatban* részt vevő 45, immár nem kizárólag, de zömében európai ország vállalta, hogy oktatási rendszerét még sikeresebbé, összehangoltabbá és versenyképesebbé teszi. Hozzáigazítja a felsőoktatási rendszerét ahhoz a többlépcsős angolszász oktatási modellhez, amelyet a világ legjobb egyetemeinek többsége követ.

Az elmúlt évtizedekben alapjaiban változott meg Magyarország: megvalósult a rendszerváltás, tagjai lettünk az Európai Uniónak és a NATO-nak, versenyképes, fejlődő, jól teljesítő gazdaságot hoztunk létre. Most egy újabb nagy lépés előtt állunk: az eddigieknél hatékonyabban kapcsoljuk be a magyar felsőoktatást Európa felsőoktatási rendszerébe. Ez azt jelenti, hogy egyetemeink átjárhatóvá válnak európai társaikkal. Nagyobb autonómiával, nagyobb gazdálkodási szabadsággal rendelkeznek majd, és ami talán a legfontosabb, hallgatóink ugyanolyan tudással és lehetőségekkel kerülnek ki az egyetemekről, mint német, angol, holland vagy francia társaik. Azt is jelenti, hogy a magyar diploma annyit ér majd, mint más országok diplomái, hogy az itthon végzett diákok tudása, keresete versenyképes lesz európai társaikéval.

Végső soron erről a lehetőségről szól a bolognai folyamat is. Arról a fejlődésről, modernizációról és változásról, amelynek segítségével a világ újra odafigyel felsőoktatási intézményeinkre, amelynek segítségével tanáraink és diákjaink könnyebben felmutathatják a világnak teljesítményüket, munkájukat. Amelynek eredményeképpen a világ újra rácsodálkozhat a magyar tehetségre, a magyar tudásra.

Magyari Bálint
oktatási miniszter

1. A tudás nem ismer határokat – A bolognai folyamat

1.1. A bolognai folyamat és Európa

Gyorsan változó világunk és a globalizáció a magyar felsőoktatást is komoly kihívások elé állította. Az oktatás iránt megnövekedett a társadalmi igény, megváltoztak a gazdaság, a munkaadók elvárásai is: a tudás a **versenyképesség** alapjává vált. Ezekre válaszul Európa számos országában reformfolyamatok indultak meg a '90-es években. E reformtörekvéseknek szabott közös irányt 1999-ben a **Bolognai Nyilatkozat**, melyet 29 ország (köztük hazánk) képviselője írt alá.

A nyilatkozat célul tűzte ki, hogy aláírói 2010-re egy egységes Európai Felsőoktatási Térséget hozzanak létre, és összehangolják, összehasonlíthatóvá teszik felsőoktatási rendszereiket.

A Bolognai Nyilatkozat nem nemzetközi jogi szerződés, hanem **az aláírók önkéntes politikai kötelezettségvállalása**. A bolognai folyamatban jelenleg 45 ország vesz részt, köztük mind a 25 EU-tagállam megtalálható. Bár a nemzeti oktatáspolitikákra az Európai Uniónak nincs közvetlen befolyása, az Európai Bizottság mégis egyre aktívabban vesz részt a folyamatban, mert az hozzájárul a versenyképes, tudásalapú európai gazdaság kialakításához és a munkaerő szabad mozgásának biztosításához.¹ Az Európai Unió oktatáspolitikája tehát bátorítja és ösztönzi a nemzeti képzési rendszerek közeledését, mert ez biztosítja, hogy a közösségi állampolgárok bármelyik tagállamban akadálytalanul továbbtanulhassanak, illetve munkavállalóként, vállalkozóként kamatoztathassák megszerzett ismereteiket, szakképzettségüket. A bolognai folyamat Európában, és ezen belül Magyarországon is az elmúlt időszak legnagyobb ívű felsőoktatási modernizációs folyamatát indította el.

Egy kis Bologna-történelem

1998. május 25., Párizs – A párizsi egyetem megalapításának 800 éves évfordulója alkalmából Franciaország, az Egyesült Királyság, Olaszország és Németország oktatási miniszterei aláírják a Sorbonne-i Nyilatkozatot. A nyilatkozat a hallgatói és oktatói mobilitás megteremtésének, valamint a végzettségek összehasonlíthatóságának és kölcsönös elismerésének szükségességét hangsúlyozza. Ezzel elindult a mindmáig tartó európai felsőoktatási harmonizációs folyamat.

1999. június 19., Bologna – Miután a Sorbonne-Nyilatkozat Európában pozitív fogadtatásra talált, immár 29 európai ország írja alá a Bolognai Nyilatkozatot, melynek fő célkitűzése, hogy 2010-re létrejöjjön az egységes Európai Felsőoktatási Térség. A miniszterek arról is döntenek, hogy kétévenkénti találkozókon figyelemmel kísérik a kitűzött célok megvalósulását.

2001. május 19., Prága – Az első miniszteri találkozón immár 33 ország képviselője írja alá a Prágai Nyilatkozatot.

2003. szeptember 18-19., Berlin – A második miniszteri találkozón már 40-re bővül a résztvevők száma.

2005. május 19-20., Bergen – A harmadik miniszteri találkozón már 45 ország képviselője vesz részt.

2007, London – újabb miniszteri találkozó

¹ 2000 márciusában az Európai Tanács lisszaboni ülésén azt a fő stratégiai célt tűzte ki, hogy az Uniónak 2010-re „a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú gazdaságává kell válnia, mely képes tartós gazdasági növekedésre, a munkahelyek minőségi és mennyiségi javítására és a nagyobb társadalmi kohézió megteremtésére”. A célkitűzések megvalósítása érdekében elfogadták az „Oktatás és képzés 2010” című munkaprogramot, melyben a 2010-re megvalósítandó célok között kiemelten szerepel az európai oktatási, képzési rendszerek, valamint a szakképesítések, végzettségek minél teljesebb összehasonlíthatóságának és egybevetettségének, vagyis az ún. egységes európai oktatási térség megteremtésének célja.

1.2. A bolognai folyamat céljai és alapelvei

A Bolognai Nyilatkozat aláírói 1999-ben az Európai Felsőoktatási Térség 2010-ig történő létrehozása érdekében a következő célokat tűzték ki:

Szemelvények a Bolognai Nyilatkozatból

- „A Tudás Európája ma már széleskörűen elismert, nélkülözhetetlen eleme a társadalmi és emberi fejlődésnek, az európai polgári lét megszilárdításának és gazdagodásának. (...) Ma már általánosan elismert az oktatás és az oktatásban történő együttműködés fontossága egy stabil, békés és demokratikus társadalom kifejlesztésében és megerősítésében (...).
- Az európai felsőoktatási térség „kulcstényező a polgárok mobilitásának és munkaerőként való alkalmazhatóságának elősegítésében és az európai kontinens általános fejlesztésében. (...) figyelmet kell fordítanunk az európai felsőoktatási rendszer nemzetközi versenyképességének a fokozására.”

- könnyen érthető és összehasonlítható képzési rendszer kialakítása (pl. az oklevélmelléklet bevezetése által²),
- két fő, egymásra épülő képzési szakaszon (ún. cikluson) alapuló képzési rendszer bevezetése, amelyben már az első ciklusban (alapképzés) szerzett fokozat szakképzettséget nyújt a munkaerőpiacon történő elhelyezkedéshez, továbbá szükséges feltétele a második képzési ciklusba (mesterképzésbe) történő belépésnek,
- egységes kreditátviteli rendszer³ kialakítása,
- a széleskörű oktatói, kutatói, hallgatói mobilitás elősegítése,
- együttműködés kialakítása az európai felsőoktatási minőségbiztosításban,
- a felsőoktatás európai dimenziójának támogatása, az Európai Unióval, Európával kapcsolatos ismeretanyagok megjelenítése az oktatásban⁴.

A prágai miniszteri találkozó megerősítette a bolognai célokat, s három ponttal ki is bővítette azokat:

- az egész életen át tartó tanulás támogatása;
- a hallgatói részvétel növelése az Európai Felsőoktatási Térség kialakításában,
- az Európai Felsőoktatási Térség vonzerejének növelése.

A berlini csúcs a fentiekben említett célokat kibővítette, a hallgatókat érintő legfontosabb változás volt, hogy bevonták a doktori képzést a bolognai folyamatba, s 2005-ig konkrét feladatként fogalmazták meg az oklevélmelléklet rendszerének bevezetését.

A bolognai folyamat résztvevőinek bergeni csúcstalálkozóján a küldöttek (lásd **1. kép**) további fontos feladatként tűzték ki a szorosabb együttműködést a következő területeken:

- nemzeti képesítési keretek megalkotása (amely közös jellemzők szerint írja le az adott államban megszerezhető végzettségekhez kapcsolódó ismereteket, kompetenciákat),
- közös képzések támogatása, közös oklevelek kiadása és elismerése,
- a felsőoktatási képzési, ismeretszerzési lehetőségek rugalmasabbá tétele, a korábban (akár iskolán kívül) szerzett ismeretek, képességek elismerésének, beszámítási módjának megteremtése.

² Az oklevélmellékletéről a 2.8. pontban részletesebben is szólunk.

³ A kreditrendszeréről a 2.7. pontban részletesebben is szólunk.

⁴ A 3.3. pontban részletes információk találhatók arról, hogy itthon hol lehet az Európai Unióval kapcsolatos tanulmányokat folytatni.

1. kép A bergeni miniszteri konferencia résztvevői (2005. május 19-20.)⁵

1.3. Miért jó a diákoknak a bolognai folyamat?

A bolognai folyamat legfontosabb célja a már említett egységes Európai Felsőoktatási Térség létrehozása, amelyben többciklusú képzési rendszerben (alap-, mester és doktori képzés) a végzettségek Európa-szerte könnyebben összehasonlíthatóak és ezáltal könnyebben elismerhetőek lesznek. Ebben a rendszerben a hallgatók, oktatók és kutatók sokkal könnyebben utazhatnak és építhetnek nemzetközi kapcsolatokat, vagyis ez a rendszer biztosítja, hogy a közösségi állampolgárok bármelyik tagállamban akadálytalanul továbbtanulhassanak, illetve munkavállalóként, vállalkozóként kamatoztathassák megszerzett ismereteiket, szakképzettségüket. Az (európai) munkaerő-piacon való jobb elhelyezkedési lehetőségeken túl javul a képzés minősége, s az eddiginél sokkal szerteágazóbb képzési lehetőségek nyílnak a hallgatók előtt.

1.4. Magyarország és a bolognai folyamat

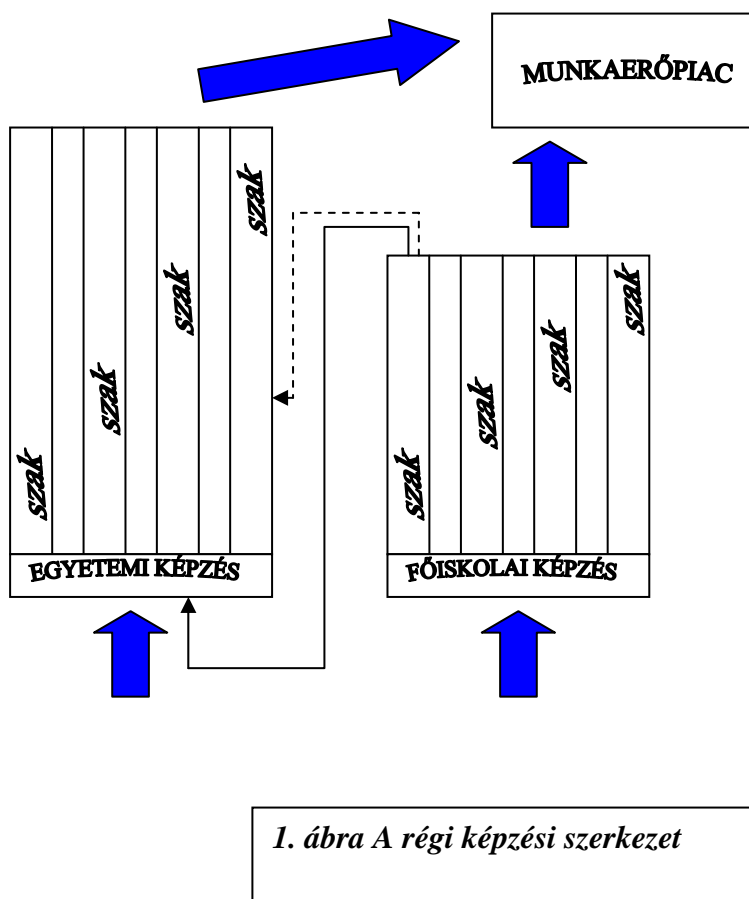
Magyarország is elkötelezte magát, hogy részt vesz az Európai Felsőoktatási Térség kialakításának feladataiban és annak részeként a többciklusú képzési rendszer bevezetésében. Az eltelt időszakban a bolognai folyamat megvalósítása terén a magyar felsőoktatás már eddig is számos eredményt ért el. A további átalakulás jogszabályi háttérét az új felsőoktatási törvény teremtette meg⁶.

⁵ Forrás: www.bologna-bergen2005.no

⁶ <http://net.jogtar.hu/jr/gen/getdoc.cgi?docid=a0500139.tv>

2. A magyar felsőoktatás átalakulása

2.1. A felsőoktatás régi képzési szerkezete

A felsőoktatási reform fő eleme a többciklusú képzési rendszerre történő átállás. A magyar felsőoktatás a reformok előtt duális szerkezetű volt (*ld. 1. ábra*). Ezt egymástól független 3-4 éves gyakorlatorientált főiskolai, és a 4-6 éves, elméletorientált egyetemi képzések alkották, amelyekben 214 főiskolai és 199 egyetemi szintű végzettséget és szakképzettséget lehetett szerezni.

A duális rendszerben a képzések nem épültek egymásra, az egyetemi szintű tanulmányoknak nem volt előfeltétele a főiskolai szintű végzettség megszerzése. A főiskolai oklevéllel rendelkezők csak komoly nehézségek árán, kiegészítő tanulmányokkal, számos különözetvi vizsga letételével szerezhettek egyetemi végzettséget. E rendszerben tehát a diáknak már 17-18 évesen el

kellott döntenie, mit és milyen formában kíván tanulni, sem a szakok, sem a képzési szintek között nem volt biztosítva az átjárás.

2.2. Az új, többciklusú képzés

A három egymásra épülő képzési ciklusból álló képzési rendszer kevesebb bemenetet, és bent több átmeneti lehetőséget teremt (*ld. 2. ábra*), ezzel több időt hagyva a saját képességek felismerésére, s kiküszöbölve a fent említett hátrányokat. Az első képzési szint az alapképzés, mely 6-8 féléves. Ez a felsőoktatás főbejárata. **Az alapképzést nyújtó első ciklus a munkaerőpiacon hasznosítható szakmai ismereteket ad a végzés utáni elhelyezkedéshez, egyúttal megfelelő elméleti alapot is nyújt a tanulmányok mesterképzésben történő azonnali vagy későbbi, néhány éves munkavégzést követő folytatásához, a mesterfokozat megszerzéséhez.** A mesterképzés 2-4 féléves (kivéve a tanárképzést, amely 5 féléves), s ennek szintén két kimenete van: a munkaerőpiac, illetve a doktori képzés, amely a tudományos fokozat megszerzésére készít fel, és e képzési piramis csúcsát jelenti. Az új képzési rendszerben a főiskolák és az egyetemek egyaránt indíthatnak alap- mester- és doktori képzéseket, amennyiben az ezekhez szükséges feltételeket teljesítik.

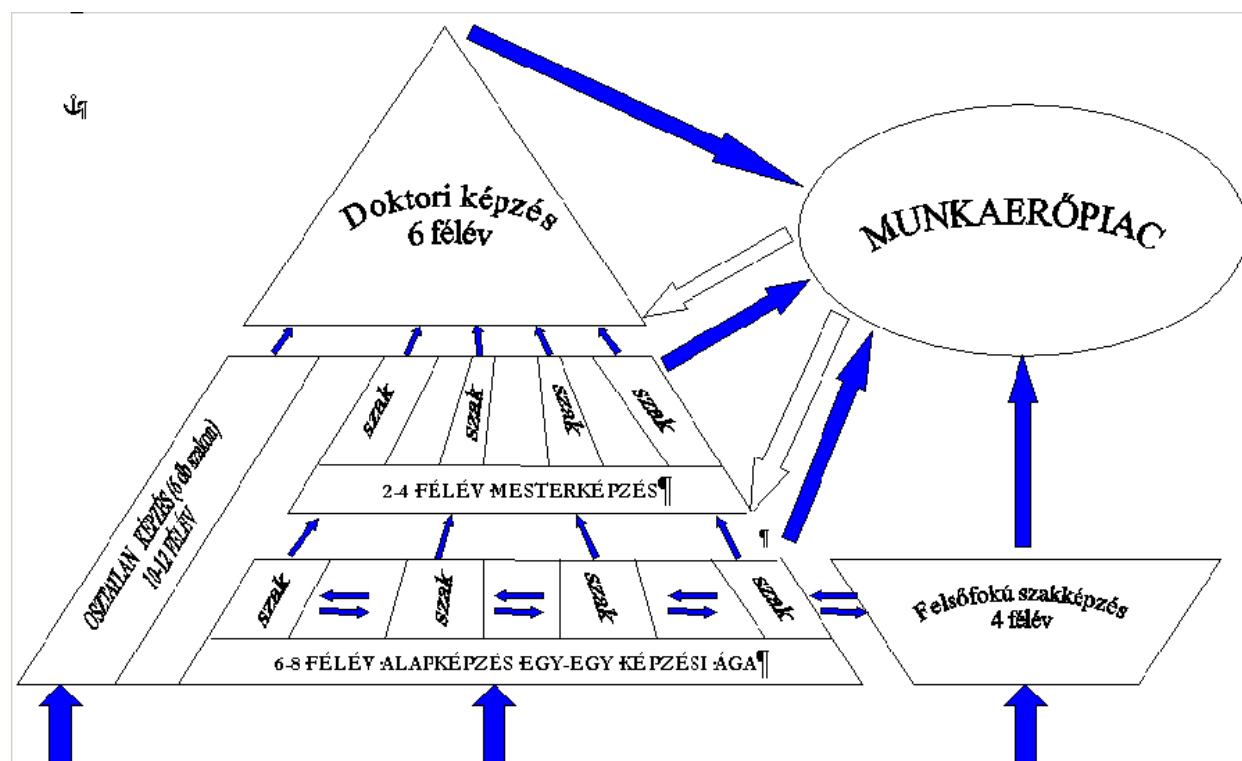
A mesterképzés szakstruktúrája (*ld. 3.2. fejezet*) nem fogja leképezni az alapképzést, itt az alapszakoknál lényegesen több szak indul majd. A többciklusú rendszer egyik legnagyobb

előnye, hogy a diák mesterszinten más területen folytassa tanulmányait, mint ahol alapszakon befejezte. A 3.2. fejezetben megjelölt jogszabályban bemutatott tervezett (!) mesterszakok mellett ugyan tartalmilag hasonló alapszakok szerepelnek, ez azonban nem jelenti automatikusan azt, hogy csak azokról az alapszakokról fogadnak majd hallgatókat az adott mesterszakon. Így például ebben az új, rugalmasabb rendszerben olyan párosítás is elképzelhető, hogy egy alapszakos oklevéllel rendelkező műszaki menedzser nemcsak műszaki, hanem mondjuk közgazdasági mesterszakon is szerezhet mesterfokozatot. A mesterképzés felvételi követelményeit (így pl. azt, hogy mely alapszakról és milyen feltételekkel fogadnak diákokat) a felsőoktatási intézmények határozzák majd meg.

Tizenhét szakon (orvos, állatorvos, gyógyszerész, fogorvos, jogász, építész és tizenegy művészeti szak) továbbra is **egységes** (osztatlan) képzésekben vehetnek részt a jelentkezők. Ezeken a szakokon a képzés a mesterfokozat megszerzésével zárul. A művészeti képzésről el kell mondani, hogy e területen 2006-ban még a hagyományos főiskolai és egyetemi szakokon történik a beiskolázás, 2007-től azonban e terület is átáll a többciklusú rendszerre.

Ugyan nem e rendszerhez illeszkedik, de a felsőoktatás részét képezi a felsőfokú szakképzés is. Ez felsőfokú végzettséget nem ad, viszont az e képzési formában megkezdett tanulmányok beszámíthatók az alapképzésbe, illetve az új képzési rendszer biztosítja az alapképzésből a felsőfokú szakképzés irányába történő kilépés lehetőségét is, pl. ha az alapképzés a hallgató képességeit meghaladja.

A többciklusú képzési szerkezet a megnövekedett hallgatói létszám oktatásának kihívásaihoz igazodóan szélesebb alapozású, tehát kevésbé specializált. Alkalmazkodik a munkaerőpiac változó igényeihez, s az egész életen át tartó tanuláshoz igazodóan általános ismeretek, készségek, képességek és a szakmai kompetenciák, valamint a munkába álláshoz szükséges szakmai gyakorlat megszerzése is biztosítható e rendszerben. A szakmai specializálódásra, elmélyülésre (és persze új végzettségi szint megszerzésére) a mesterszakokon, a tudományos ismeretek megszerzésére pedig a mesterszak elvégzése után, a doktori képzésben van lehetőség.

2. ábra Az új képzési szerkezet

2.3. Mit tud egy végzős az új rendszerben?

A következő leírás azon ismeretek, képességek, készségek együttesét tartalmazza, amelyekkel az új képzési rendszer egyes képzési szintjeit (ciklusait) elvégzők jellemzően rendelkezni fognak. Ezek ún. nem szakspecifikus jellemzők, kompetenciák.

2.3.1. A többciklusú képzésben az alapképzésben szerezhető végzettségi szint jellemzői

Alapképzésben alapfokozatot az szerezhet, aki

a) a képzés során az ismereteket illetően bizonyította, hogy

- a képzési területéhez tartozó ismeretrendszereket elsajátította és olyan ismereteket szerzett, amelyek alapján az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe léphet;
- képes a választott képzési ág összefüggésein kívül eső alapfogalmak és alapelvek önálló elsajátítására, alkalmazására és egy adott munkakörben való felhasználására is;
- ismeri a tanulmányi területre érvényes ismeretszerzés módjait, a legfontosabb ismeretszerzési forrásokat;
- képes eldönteni, hogy egy adott problémát milyen megközelítésben lehet megoldani, és ez adott esetben milyen mértékben alkalmas a probléma sikeres megoldására;
- ismeri saját tudásának határait;

b) ismereteit illetően alkalmas

- szakképzettségének megfelelő munkakör ellátására;
- az információk kritikus elemzésére és sokoldalú feldolgozására
- idegen nyelven és az informatika legújabb eszközeivel is hatékonyan kommunikálni, és az információkat, érveket és elemzéseket különböző nézőpontok szerint bemutatni;
- a képzési ágon belül elsajátított problémamegoldó technikák hatékony alkalmazására;
- önálló továbbtanulással vagy szervezett továbbképzések segítségével meglévő készségei fejlesztésére, és olyan új kompetenciák elsajátítására, amelyek segítségével alkalmassá válhat egy szervezetben belül felelősségteljes munkakör vállalására;
- a tanulást illetően képes összefüggő szöveg, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegek, táblázatok, adatsorok, „vizuális szövegek” (mozgó állóképek, térképek, diagramok stb.) megértésére, értelmezésére;
- saját tanulási folyamatainak hatékony megszervezésére;
- a legkülönbözőbb tanulási források felhasználására;

c) a szakmai attitűdök és magatartás terén rendelkezik

- olyan személyes tulajdonságokkal és együttműködési készséggel, amelyek a személyes felelősséget és az egyéni döntéshozatalt is megkövetelő munkakörökhöz szükségesek;
- minőség tudattal és sikerorientáltsággal;
- saját tevékenysége kritikus értékelésének képességével;
- értékek kialakítására és megtartására törekvő céltudatos magatartással.

2.3.2. A többciklusú képzésben az osztott és az egységes, osztatlan mesterképzésben szerezhető végzettségi szint jellemzői

Mesterképzésben mesterfokozatot az szerezhet, aki

a) a képzés során az ismereteket illetően bizonyította, hogy

- felkészült tanulmányi területén az ismeretek rendszerezett megértésére és elsajátítására, illetve a tudományterületről vagy a megszerzett tapasztalatból származó információk, felmerülő új problémák, új jelenségek kritikus feldolgozására;
- ismeri saját kutatásaihoz vagy tudományos munkájához szükséges, széles körben alkalmazható problémamegoldó technikákat;

- eredeti látás- és gondolkodásmóddal és megfelelő absztrakcióval rendelkezik a tudományág mélyebb összefüggéseinek megértésében, a megszerzett tudás alkalmazásában és gyakorlati hasznosíthatóságában, valamint a problémamegoldó technikák felhasználásában;
- képes a tudományágában a tudományos kutatások és a különböző módszerek értékelésére, önálló kritika megfogalmazására és szükség esetén alternatív megoldások felvetésére;

b) ismereteit illetően alkalmas

- rendszerszerűen és kreatívan új és összetett témakörökkel foglalkozni, helytálló bírálatot vagy véleményt megfogalmazni, döntést hozni, és az ebből adódó következtetéseket levonni és közérthetően bemutatni;
- a megoldandó problémák megértésére, önálló megoldására és eredeti ötletek felvetésére;
- szakmailag magas szinten önállóan megtervezni és végrehajtani feladatokat;
- a képzési terület belső törvényszerűségeinek mélyebb megismerésére és önművelésre,;
- saját tudásának magasabb szintre emelésére,

c) a szakmai attitűdök és magatartás terén rendelkezik

- a munkakörhöz szükséges olyan tulajdonságokkal, amelyek alapján képes együttműködésre, kezdeményezésre és személyes felelősségvállalásra, döntéshozatalra, szakmai önképzésre;
- saját tevékenysége kritikus értékelésének képességével,
- értékek kialakítására és megtartására törekvő céltudatos magatartással.

2.4. A többciklusú képzési rendszer előnyei

Az új képzési szerkezet által biztosítható a tanulmányi pályák, a képzési ciklusok egymáshoz és a munka világához való kapcsolódása, növelhető a hallgatói mobilitás. A képzési rendszer átalakítása hozzájárul a társadalmi-gazdasági környezet elvárásaira, változásaira reagálni képes, a tudásalapú társadalom követelményeinek megfelelő rugalmas képzés megvalósításához, az Európai Unióban és más országokban megszerzhető ismeretekkel és végzettségekkel összevethető tudás és végzettség megszerzéséhez. **Ez a képzési szerkezet alkalmas nagy számú hallgatóság színvonalas képzésére, ugyanakkor változatos tanulmányi lehetőségeket biztosít a legmagasabb végzettséget megszerzeni kívánó, kiváló teljesítményt nyújtó diákok számára.** A fokozatok megszerzése többféle módon lehetséges, szintenként akár más-más intézményben, esetleg országban.

2.5. Az új végzettségek és a munkaerőpiac

Bár az új szakokon szerzett szakképzettség kevésbé speciális, a szakosítás kevésbé szűk, mint a duális rendszerben, a munkaerőpiac igényeinek több szempontból is jobban megfelel. A képzésben a korábbinál nagyobb szerepet kapnak a gyakorlati ismeretek, az életszerű problémák, az oktatás ennek megfelelően a korábbinál jobban koncentrálna a reális problémák felismerésére és megoldására. A kevésbé specializált képzés a gazdaságban gyorsan változó munkakörök szélesebb körét nyitja meg a végzettek számára, a szélesebb elméleti és gyakorlati alapok rugalmasabb alkalmazkodást illetve továbbképzést tesznek lehetővé. Azzal természetesen számolniuk kell a végzeteknek, hogy elhelyezkedés után a munkaköri igények és szakképzettségük közötti természetes feszültségek rendszeres továbbképzéssel hidalhatók át. Ehhez kínál választékot és segítséget a felsőoktatásban a mesterképzések és a szakirányú továbbképzések, valamint a kompetencia-kurzusok rendszere.

Az alapképzés erőteljes gyakorlati irányultságát szolgálja, hogy már az egyes szakok képzési és kimeneti követelményeinek kidolgozásában is jelentős szerepet kaptak a munkaadói szervezetek. A felsőoktatási intézményen belüli gyakorlatias képzéseket kiegészíti a munkaadók által szervezett szakmai gyakorlat. A munkaadók a korábbinál nagyobb mértékben vesznek részt a

képzésben, a tantervek fejlesztésében és - képzett szakembereikkel - az oktatásban közreműködve. Éppen a vállalatok igényei alapján kapnak nagyobb szerepet a képzésben a következő kompetenciák: csapatmunkára alkalmasság, motiváltság, probléma felismerő és megoldó készség, számítástechnikai és nyelvi ismeretek, siker orientáltság stb.

2.6. Tehetség gondozás a felsőfokú képzés ciklusaiban

Tudományos diákkörök segítik a tudományos kutatások iránt érdeklődő hallgatókat e tevékenység színvonalas folytatásához. Érdekes már a képzés első ciklusában bekapcsolódni a felsőoktatási intézmény tudományos diákköri életébe, mert ez jelenti az első lehetőséget arra, hogy a diák a felsőoktatási intézményben, majd országos konferencián megmérse tehetségét, rátermettségét, az oktatói, kutatói pályára való alkalmasságát.

A tudományos diákköri munka segít abban, hogy amikor egy képzési ciklus befejezéséhez közeledik a hallgató, megalapozottan dönthessen arról, hogy az adott képzési ciklushoz tartozó szakképzettség birtokában kilép a munka világába, vagy érdemes tanulmányait megszakítás nélkül folytatni a következő képzési ciklusban. Igaz, hogy az egész életen át tartó tanulás feltételei adottak, de nem mindegy, hogy melyik képzési ciklust követően lép ki a hallgató a munka világába! Annak, aki tudományos diákköri konferencián helyezést ér el, érdemes megszakítás nélkül folytatni tanulmányait a következő szinten. A legkiválóbbak a második képzési ciklusban vagy az osztatlan képzésben megszerezhető mesterfokozat és országos diákköri konferencián elért helyezések és a felsőoktatási intézmény által előírt további feltételek alapján tudományos fokozat megszerzésére felkészítő doktori képzésbe nyerhetnek felvételt, amely a többciklusú képzési rendszer csúcsa.

A tehetség gondozás az oktatói, kutatói utánpótlás nevelését szolgálja, amelyre a felsőoktatási intézmények mindhárom képzési ciklusban különös figyelmet fordítanak. A képzés során fejlesztik a hallgatók jártasságát a kutatási-fejlesztési munkában. Továbbá elsajátítják a megszerzett ismeretek gyakorlati hasznosításának készségét, a vállalkozási készséget, a szellemi tulajdon védelmével és hasznosításával kapcsolatos ismereteket.

2.7. Kreditrendszer a magyar felsőoktatásban

Az intézményeken belüli, illetve az intézmények, valamint országok közti mobilitás növelésének szándékával a bolognai folyamat célkitűzései között szerepel a kreditrendszer bevezetése is. A magyar felsőoktatásban a 2003/2004-es tanévtől minden felsőoktatási intézményben kreditrendszerű képzés folyik.

Mi a kreditrendszer?

A kreditrendszerű képzésben szereshető kredit a tantervben előírt tanulmányi kötelezettségek teljesítésére fordítandó munkamennyiség mérőszáma. Az Európai Kreditátviteli Rendszer (European Credit Transfer System, ECTS) alapelveinek elsődleges célja a hallgatói mobilitás elősegítése és a külföldi felsőoktatási intézményekben folytatott résztanulmányoknak az anyaintézményben való teljes elismerése. Egy kredit átlagosan 30 hallgatói tanulmányi munkaórát igényel, egy szemeszter teljesítése 30 kredittel egyenértékű. A kreditrendszerű képzésben célszerű megkülönböztetni a szemeszter és a félév fogalmát. A szemeszter a tanulmányokban való átlagos ütemű előrehaladás esetén egy félévben teljesítendő 30 kreditnek megfelelő munkamennyiség, a szemeszter tehát munka-dimenziójú. A félév szorgalmi időszakból (ez félévenként 14-15 hét) és vizsgaidőszakból (5-6 hét) álló időtartamot jelent, a félév tehát idő-dimenziójú. A hallgató egy félév alatt az egy szemeszternek megfelelő 30 kreditnél többet és kevesebbet is teljesíthet.

A tantárgy sikeres teljesítéséhez szükséges munkamennyiségbe a tantárgy előadásain, tantermi és laboratóriumi gyakorlatain való aktív részvételen kívül (ezek óraszámát tanórának vagy kontaktórának nevezzük) beleértendő a hallgató egyéni (otthon, könyvtárban stb. végzett)

munkája, a vizsgára készülés is. A tárgyhoz rendelt kreditértéken (amely tehát a hallgatótól elvárt munka becsült mennyiségét jelzi) túlmenően a hallgató a tárgy eredményes teljesítésekor érdemjegyet is kap (amely a befektetett munka, az ismeretek elsajátításának minőségi mutatója).

Tanulni egyéni tempóban

A rugalmas, kreditrendszerű képzésben a hallgató megválaszthatja az előrehaladás ütemét, de a képzésnek nem célja a tanulmányok idejének meghosszabbítása. A hallgató minden félévben egyéni tanrendet állíthat össze, de haladhat a felsőoktatási intézmény által ajánlott mintatanterv szerint is, vagyis minden félévben 30 kreditértékű tantárgyakat felvéve és teljesítve. Az egyéni tanrendben tehát 30 kreditpontnál többet, de kevesebbet is lehet vállalni. Az egyéni tanrend kialakításánál azonban a hallgatónak nincs korlátlan választási lehetősége, hiszen bizonyos tantárgyak tanulásához elengedhetetlen más tantárgyak anyagának ismerete (egy egyszerű példával: fizikát nem lehet tanulni bizonyos matematikai előtanulmányok nélkül). Az egyéni tanrend összeállításánál szem előtt kell tartani az úgynevezett előtanulmányi rendet. Annak érdekében, hogy az előtanulmányi rend ne szűkítse le jelentős mértékben a hallgató választási lehetőségeit, a magyarországi kreditrendszerben egy adott tantárgyhoz legfeljebb három másik tantárgy rendelhető előtanulmányi kötelezettségként. A hallgató a képzés során ún. passzív félévet is igénybe vehet, ekkor hallgatói jogviszonya szünetel. Az intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzata azonban korlátozza az igénybe vehető passzív félévek számát (általában maximum 4 passzív félévre).

Nincs többé félévismétlés

A kreditrendszerű képzés további nagy előnye, hogy bevezetésével gyakorlatilag megszűnt a félévismétlés. A régi, kötött tanrendű képzésben a hallgatót (fél)évismétlésre utasították, ha a félévre előírt tantárgyak közül akár csak egynél nem sikerült legalább elégséges érdemjegyet szereznie. A kreditrendszerű képzésben a hallgató ebben az esetben is tovább haladhat, a következő félévre egyéni tanrendet alakíthat ki, de ebben természetesen nem vehet fel olyan tantárgyakat, amelyeknek előtanulmányi kötelezettségeit nem teljesítette.

Egy szemeszter Párizsban

A kreditrendszerű képzés valamely tantárgynak más karon, más felsőoktatási intézményben, külföldi részképzés során, vagy korábbi tanulmányok révén való teljesítését is lehetővé teszi. Az ilyen tantárgyak elismerésének, a kreditátvitelnek megvannak az alapvető szabályai. A kreditátvitellel kapcsolatos döntéseket az intézmény (kar) kreditátviteli bizottsága hozza meg.

2.8. Mi az oklevélmelléklet?

A bolognai folyamat egy másik kulcseleme az egységes oklevélmelléklet, mely –mint neve is mutatja- a megszerzett oklevélhez mellékelte dokumentum. Ez tárgyszerű információkat nyújt nemcsak a szóban forgó hallgató tanulmányainak tartalmáról és előmeneteléről, hanem az azt kiállító ország oktatási és képesítési rendszeréről is. Vagyis részletezi mindazokat a tanulmányokat és a tanulmányokhoz kapcsolódó információkat, amelyek az adott oklevél mellett fontosak lehetnek a munkaadók vagy oktatási intézmények számára, vagyis megkönnyíti a végzettségek és szakképzettségek nemzetközi megfeleltetését és elismerését⁷.

A 2006. március elsején hatályba lépett új felsőoktatási törvény szerint „az alapképzésben és mesterképzésben szerzett oklevél mellé ki kell adni az Európai Bizottság és az Európa Tanács

⁷ Az oklevélmelléklet nemzetközi modelljét az Európai Bizottság, az Európa Tanács és az UNESCO európai szervezete, a CEPES fejlesztette ki. Az oklevélmelléklet végleges tartalmáról és formájáról az Európai Parlament és a Tanács 2004. december 15-én, 2241/2004/EK számon kiadott, a szakmai alkalmasság átláthatóságának egységes közösségi keretéről (Europass) szóló határozata rendelkezett. A magyarországi oklevélmellékletre mi is ezt a modellt használjuk, azzal az eltéréssel, hogy a magyar nyelvű dokumentum kérdéseit a magyar felsőoktatásban használatos fogalomrendszerhez igazítottuk (ld. 1. sz. Melléklet).

által meghatározott oklevélmellékletet magyar és angol nyelven, valamint nemzeti vagy etnikai kisebbségi képzés esetében – a hallgató kérésére – az érintett kisebbség nyelvén. Az oklevélmelléklet közokirat.”

3. Milyen képzéseket kínál a megújuló felsőoktatás?

A magyar felsőoktatás jelenlegi egyetemi és főiskolai szintű képzési szerkezetét 2006-tól (illetve a művészeti képzés esetében 2007-től) felmenő rendszerben új képzési szerkezet váltja fel (néhány képzés esetében ez már 2004-ben ill. 2005-ben megtörtént). Az első képzési ciklusban 133 új alapszak indul. Jelenleg intenzív munka folyik a rájuk épülő mesterszakok kialakításán. A mesterképzés szakstruktúrája nem fogja leképezni az alapképzést, itt jóval több szak lesz: már 25 mesterszak képzési és képesítési követelménye jelent meg, és újabbak akkreditációja van folyamatban.

A 133 újonnan kidolgozott, kétciklusú alapszaktól 101 alapszakra már engedélyezték a szak létesítését, és közülük 33 alapszakra, illetve további egy hitéleti szakon 2005 szeptemberétől már meg is indult az új típusú képzés. Ezek a képzések elsősorban a műszaki, agrár, egészségügyi és nemzetvédelmi területeken kezdődtek meg.

Az új képzési rendszer legfontosabb jellemzője, hogy minden olyan szakképzettség megszerezhető benne, amit eddig meg lehetett szerezni a magyar felsőoktatásban, csak a hozzá elvezető utak módosultak, vagyis semmi nem veszett el, csak (majdnem) minden átalakult. Átalakult, de ez az átalakulás nem az egykori ötéves egyetemi szakok kettévágását, vagy négyéves főiskolai szakok háromévesre tömörítését jelenti, hanem a munkaerő-piaci igényeknek megfelelően **új alapszakok létrehozását.** Az alapképzés egyszakos, az alapfokozat megszerzésével egy szakképzettség szerezhető. A tehetséges hallgatóknak azonban továbbra is lehetőségük van párhuzamos tanulmányok folytatására⁸. A többciklusú felsőoktatási képzési szerkezet új alapképzési szakjait, amelyek 2006-tól (illetve a művészképzések esetében 2007-től) indulnak a felsőoktatási intézményekben, valamint a tervezett mesterszakokat a 3.2. fejezetben megadott jogszabályokban találhatják.

3.1. Az új képzési területek

Az alábbi összeállítás bemutatja az egyes új képzési területek közös jellemzőit, részletesen szólva a pedagógusképzésben bekövetkezett változásokról.

1. agrár

Az agrár képzési területen olyan agrár értelmiségi szakemberek képzése folyik, akik természettudományos, műszaki, mezőgazdasági, társadalomtudományi és gazdasági ismeretekkel rendelkeznek és alkalmasak a mezőgazdaságban és a rokon területeken képzettségüknek megfelelő termelési folyamatok, minőségbiztosítási és mérnöki szolgáltatások irányítási feladatainak végrehajtására.

2. bölcsészettudományi

A bölcsészettudományi képzési területen olyan humán értelmiségi szakemberek képzése folyik, akik ismerik az emberiség történelme során felhalmozott alapvető egyetemes és nemzeti kulturális értékeket, az ember és a környezet kapcsolatát; képesek és készek közreműködni abban, hogy a múlt és a jelen ismeretében szellemi életünk újabb értékekkel gyarapodjék, hogy az egyetemes magyarság és más nemzetek, nyelvi

⁸ A kétciklusú képzés első ciklusa egyszakos rendszerű. A tanárképzést kivéve a régi képzési rendszer is az volt. Amennyiben valaki tanár akar lenni, az új "Bolognai rendszerben" is kétszakos tanár lehet, a 3.1. pontban leírtak szerint. Tehát az új rendszerben is van lehetőség kétszakosként oklevelet szerezni. A másik lehetőség erre az, hogy párhuzamos képzés keretében végez két önálló szakot valaki, ez a lehetőség eddig is létezett és ezután is létezni fog. Ezt úgy lehet megvalósítani, hogy az egyik évben felvételt nyer valaki egy szakra, és a következő évben jelentkezik és felvételt nyert egy másik szakra is.

közösségek szellemi kapcsolata fennmaradjon és erősödjék. Ezen alapszakok jellemzője, hogy a képzés közös alapozó szakasszal kezdődik. Az alapozó szakasz filozófiatörténeti, informatikai, kommunikációs, könyvtárhasználati, stb. ismereteket foglal magában, amit szakterületi alapozó ismeretek egészítenek ki. Ezt követően van lehetőség az egyes alapszakokon belül különböző szakirányok felvételére.

3. társadalomtudományi

A társadalomtudományi képzési terület alapszakjai korábban részben a bölcsészettudományi képzéshez, részben a szociális képzéshez tartoztak, a köz- és felsőoktatásban, kulturális intézményekben, a közigazgatásban, a nemzetközi kapcsolatokban, a könyvkiadásban, a tömegtájékoztatásban, a közgyűjteményekben, a társadalomtudományi és egyéb kutatóintézetekben, műhelyekben elhelyezkedni kívánók számára nyújtanak felkészítést.

4. informatikai

Az informatikai képzési terület viszonylag új tanulmányi terület a képzésben. Az új alapszak struktúra háromirányú: mérnöki, gazdasági és programtervezői informatikai ismereteket nyújt.

5. jogi és igazgatási

A jogi és igazgatási képzési területen az alapszakok az állam- és jogtudomány, a közigazgatás különböző területein a jogalkotás, a jogalkalmazás módszerének birtokában jogi, illetve államigazgatási munkában szükséges igazgatási feladatok megoldására, önkormányzati és más közigazgatási szervek működésének szervezésére orientálódó szakemberek felkészülését biztosítja.

6. nemzetvédelmi és katonai

A nemzetvédelmi és katonai képzési területen hivatásos és tartalékos parancsnokok, katonai vezetők, illetve biztonsági- és védelempolitikai, valamint védelmi igazgatási szakemberek képzése folyik a fegyveres erők, a rendvédelmi szervek, a nemzetbiztonsági szolgálatok, illetve a polgári védelmi területek számára.

7. gazdaságtudományi

A gazdaságtudományi képzési terület alapszakjai szolgálják az üzleti élet, valamint a non-profit szektor gazdasági szakember igényének kielégítését az új képzési szerkezetben. A képzési terület 10 szakja közül 3 szak a közgazdasági, 7 pedig az üzleti képzési ághoz tartozik. A közgazdasági képzési terület szakjain elsősorban közgazdasági elemző munka végzésére lehet felkészülni, különös tekintettel a makrogazdasági, regionális és globális gazdasági folyamatokra, különböző intézményi szinteken. Az üzleti szakok a gyakorlati üzletvitelre, a nem profit orientált gazdálkodásra készítik fel a különböző gazdasági ágakban és a gazdasági élet funkcionális területein.

8. műszaki

A műszaki képzési terület alapszakjai alapvetően a mérnöki és a műszaki mérnökséghez kapcsolódó gazdasági jellegű tevékenység ellátására készítik fel és adnak alapfokozatot, valamint szakképzettséget. Az alapképzésre épülően a mérnökstanári feladatokra a képzés második ciklusában, a mesterképzésben lehet majd szakképzettséget szerezni.

9. orvos- és egészségtudományi

Az orvos- és egészségtudományi képzési területen alapvetően az egészségügyi ellátás, az egészségügyi intézmények, illetve a gyógyításra, az egészséges életvitelt segítő és a területen szolgálatot vállaló szakembereinek képzése folyik.

10. pedagógusképzés

A pedagógusképzésben lényeges változás várható, ezért ezt részletesebben mutatjuk be. A közoktatás 5–12 (13) évfolyamán való oktatásra feljogosító tanári képesítés a képzési terület szerinti bemenetre építve – az első ciklusú képzést követően – a második ciklusban szerezhető. Ebből következően folyamatosan megszűnik a párhuzamosan egymás mellett élő, ugyanazon szakon folyó egyetemi és főiskolai szintű képzés.

2006-tól a pedagógus szakok közül az óvodapedagógus, tanítóképzés és konduktorképzésben közös bemenetre építve tanító, óvodapedagógus vagy konduktor szakon az első ciklus szerinti alapképzést és tanító, óvodapedagógus illetve konduktor szakképzettséget nyújt. Hasonlóan alapképzést szerezhető gyógypedagógus-képzésben és az agrár, a műszaki, a gazdaságtudományok valamint az egészségtudományok képzési területen a szakoktató képzésben. A tanárképzés pedig a mesterképzésben eredményez tanári szakképzettséget.

Hogyan lehetek közismereti tanár?

Tanári szakképzettség az új rendszerben úgy szerezhető, hogy a diák felvételt nyer a képzési terület szerinti alapszakra. Itt a szakterületi alapozásra kerül sor. A hallgató az első képzési ciklus második felében dönthet arról, hogy tanulmányait később tanári mesterszakon kívánja-e folytatni. A tanári szakképzettség megszerzésére törekvő hallgatóknak az őket orientáló, szűrő pedagógiai, pszichológiai tanulmányokat is fel kell venniük, ha később tanárok szeretnének lenni. Ha kétszakos tanári képesítés megszerzésére pályázik valaki, ugyancsak az első képzési ciklusban a második tanári képesítés megalapozását jelentő szakterületi ismeretek elsajátítása is megkezdődhet. A tanári mesterképzés ugyanis – figyelembe véve a közismereti tanárképzés és szakmai tanárképzés különbségét is – kétszakos. A hallgató az alapképzés sikeres elvégzése után felvételt nyer a tanári mesterképzésbe, ahol szakterületi ismeretek is pedagógiai jellegűek lesznek. A tanári mesterképzés (a többitől eltérően) 5 féléves. Tanári szakképzettségről szóló oklevél a közoktatási (iskolai) szakmai, 30 kredit értékű gyakorlat sikeres teljesítését követően szerezhető meg.

Példa: Hogyan lehetek matematika-történelem szakos tanár?

- a felsőoktatási tanulmányokra jelentkezés során az érdeklődésnek megfelelő képzési területen alapképzési szakot kell választani;
- matematika alapképzési szakon alapképzést és matematikus szakképzettséget szerezhető;
- az alapképzési szakon folytatott tanulmányok keretében legalább 10 kreditértékű pedagógiai, pszichológiai tanulmányokat kell folytatnia annak, aki mesterképzésben tanári mesterszakon kíván tanulmányokat folytatni, továbbá célszerű 50 kredit értékben a második, jelen esetben a történelem szak tantárgyait felvenni (a 10 kreditértékű pedagógiai, pszichológiai tanulmányok a mesterképzésben is teljesíthetők, de ez esetben az ott előírt tanulmányi követelményeken felül kell teljesíteni e penzumot);
- mesterképzésben két szakon folyik már a képzés, amelyben a matematika és a történelem szakterületi ismeretek mellett a tanári képesítés megszerzésére irányuló tárgyak követelményeit is el kell sajátítani. Ez utóbbi a tanulmányok legalább 1/3-át jelenti;
- a tervek szerint a mesterképzést féléves, iskolában végzett gyakorlat követi mindkét szakon. A diploma a gyakorlatok teljesítését követően szerezhető meg.

Hogyan lehetek szakmai tanár?

- a felsőoktatási tanulmányokra jelentkezéskor az érdeklődésnek megfelelő szakoktatói, vagy mérnöki/ közgazdasági/ egészségügyi/ művészi alapszakot kell választani

- az első képzési ciklusban szerzett szakoktatói(mezőgazdasági, műszaki, gazdasági/üzleti, egészségügyi) végzettség után 4 féléves tanulmányok befejeztével lehet szakmai tanári képzettséget szerezni agrármérnök, -mérnök(műszaki), -közgazdász, -egészségügyi-tanár elnevezéssel. Nekik az adott szakma tudományterületéből kell több ismeretet és gyakorlatot szerezni.
- a különböző szakterületek szakjain alapképzettséget szerzett agrár és műszaki mérnökök, közgazdászok, művészek és egészségügyiék négy féléves tanulmányok befejezése után lehetnek mérnök-tanárok, közgazdász tanárok, művész tanárok, egészségügyi tanárok az utolsó félév iskolai és iskolarendszeren kívüli oktatási intézményben végzett gyakorlatot követően.

Példa: Hogyan lehetek villamosmérnök tanár?

- a műszaki szakoktató szak villamos szakirányán alapfokozatot és villamos műszaki szakoktató végzettséget lehet szerezni, amelynek keretében a villamosmérnöki végzettséghez nagyon közeli szakmai ismeretek, valamint pedagógiai ismeretek birtokába kerül.
- az 5 féléves tanári stúdiumok során elsősorban a villamosmérnöki területről kell krediteket szereznie, a pedagógiai területen pedig a szakmódszertani, oktatás-technológiai specifikumokkal egészíti ki az alapfokon szerzett kreditjeit
- a villamosmérnöknek az alapfokon legalább 10 kreditnyi pedagógiai, pszichológiai tanulmányokat kell folytatnia.
- a mesterképzésben a további pedagógiai, pszichológiai és szakmódszertani modulok kb. 40 kreditnyi követelményeit is teljesíteni kell E mellett a villamosmérnöki tudományok köréből a középfokú oktatás számára fontos témák egyetemi szintű ismereteire és gyakorlataira is szükség van
- a 30 kreditnyi pedagógiai gyakorlat teljesítése után szerezhető meg a villamosmérnök tanári diploma.

11. sporttudományi

A sporttudományi képzési terület alapszakjai alapvetően a sportedzői és sportszervezői nem pedagógus jellegű testnevelői tevékenység ellátására készítene fel és adnak alapfokozatot, valamint szakképzettséget. Az alapképzésre épülően a testnevelő tanári, gyógytestnevelő tanári, egészségnevelés tanári feladatokra a képzés második ciklusában, a mesterképzésben lehet majd szakképzettséget szerezni.

12. természettudományi

A természettudományos képzési területen az adott szakhoz tartozó szakterületi ismeretek szerezhetők. A differenciált választható tanulmányi terület a képzésen belül kétirányú elmélyülést tesz lehetővé: részben az adott szakterület ismereteit mélyíti, részben a tanári mesterszakra alapozhat a hallgató választása szerint.

13. / 14. művészeti és művészet-közvetítői

A művészeti képzési területen a képzési és kimeneti követelmények kidolgozása folyamatban van. Az 5 művészeti ág, a képzőművészet, iparművészet, színház- és filmművészet, zeneművészet, táncművészet különböző módon alakítja át képzési struktúráját és tartalmát. Lesznek területek, amelyek alapvetően osztatlan képzést kívánnak folytatni – pl. képzőművészet, lesznek olyanok, ahol az osztatlan képzés mellett osztott képzéseket is terveznek – pl. színház- és filmművészet, és lesznek területek, amelyek egységesen az osztott képzési struktúrát valósítják meg – pl. az iparművészet, zeneművészet és a táncművészet. A képzés átalakítását követően is megmaradnak az ismert művészeti szakképzettségek, a tartalmuk viszont változik, korszerűsödik. A terület biztosítja a tanárképzés többféle lehetőségét, megfelelően a közismereti tanárképzés, illetve az alapfokú művészetoktatás és a művészeti szakképzés munkaerőigényeinek is.

Mindegyik képzési terület alapszakjainak sajátossága, hogy a képzés első ciklusa olyan mélységű elméleti ismereteket nyújt, amely megteremti annak lehetőségét, hogy a diák a második képzési ciklusban (közvetlenül az első elvégzése, vagy akár hosszabb-rövidebb munkaerőpiaci „kitérő” után) mesterfokozatot és újabb szakképzettséget szerezzen.

3.2. Az új képzési kínálat

Az alábbi jogszabályok áttekintést nyújtanak a 2006/2007-es (illetve a művészeti képzés esetében a 2007/2008-as) tanévben induló 133 új alapszokról, tartalmazzák a hagyományos, osztatlan képzés keretében megszerezhető végzettségeket, a régi és az új szakok megfeleltetését, valamint a már akkreditált, ill. a tervezett mesterszakokat is.

- 289/2005. (XII. 22.) Korm. rendelet a felsőoktatási alap- és mesterképzésről, valamint a szakindítás eljárási rendjéről:
http://www.om.hu/letolt/felsoo/289_kormrend_bologna.pdf
- Az oktatási miniszter 15/2006. (IV. 3.) OM rendelete az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről:
<http://www.om.hu/main.php?folderID=638&articleID=7085&ctag=articlelist&iid=1>

3.3. Itthon hol lehet az Európai Unióval kapcsolatos tanulmányokat folytatni?

Korábbi fejezetekben szó esett az európai ismeretek megjelenítéséről a felsőoktatásban. Hazánkban ennek egyik legfontosabb eleme az Európa-tanulmányi Központok (ETK) hálózata. A Magyarországon működő 17 Európa-tanulmányi Központnak különböző felsőoktatási intézmények adnak otthont. A központok az intézményben oktatott bizonyos alap- illetve mesterképzési szakokon EU-s tartalmú modulokat, az oklevéllel már rendelkezőknek pedig szakirányú továbbképzéseket kínálnak, valamint kutatásokat végeznek. Az Európa-tanulmányok során a hallgatók megismerkednek az Európai Unió intézményrendszerével, működési mechanizmusaival, az EU közösségi politikájával, gazdasági, társadalmi és jogi kérdéseivel. A posztgraduális képzésben általános Európa-szakértői tanúsítvány, oklevél vagy diploma megszerzésére van lehetőség. Az ETK-król a Tempus Közalapítvány honlapja tartalmaz részletesebb információt.

4. Hasznos linkek

A bolognai folyamat:

- <http://www.om.hu/main.php?folderID=601>
- <http://www.bologna-bergen2005.no>
- <http://www.dfes.gov.uk/bologna>

Pályázati lehetőségek:

- <http://www.eduport.hu>
- <http://palyazatiras.lap.hu>
- <http://www.palyazat.lap.hu>
- <http://www.tpf.iif.hu>
- <http://www.forrasportal.hu>
- <http://www.penzforras.hu>
- <http://www.pafi.hu>
- <http://www.sansz.org>
- <http://www.mobilitas.hu>
- http://www.europa.eu.int/youth/index_hu.html
- <http://www.fundersonline.org>
- <http://www.kfki.hu/opportunities>
- <http://www.scholarship.hu>

Felsőoktatási felvétellel kapcsolatos információk:

- <http://www.felvi.hu>
- <http://www.om.hu>

Oklevélmelléklet Magyarországon

<http://www.om.hu/ds>

További információ a képzésekkel és a felvétellel kapcsolatban:

1. Országos Felsőoktatási Információs Központ
 - E-mail: info@felvi.hu
2. Kormányzati Portál
 - [ügyfélvonal: 189 \(6-os menüpont\)](tel:189)

5. 1. sz. Melléklet

A magyar nyelvű oklevélmelléklet szerkezete

1. AZ OKLEVÉL MEGSZERZŐJÉNEK ADATAI

- 1.1. Vezetéknév:
- 1.2. Utónév:
- 1.3. Születési idő (év/hó/nap):
- 1.4. Hallgatói azonosító szám vagy azonosító kód (ha van ilyen):

2. AZ OKLEVÉL ADATAI

- 2.1. A szakképzettség megnevezése és a vele járó cím (ha van ilyen):
- 2.2. Az oklevél megszerzése érdekében végzett fő szak/szakok:
- 2.3. Az oklevelet kibocsátó intézmény neve és jogállása:
- 2.4. A képzést végző intézmény neve és jogállása:
- 2.5. A képzés nyelve:

3. A KÉPZÉS SZINTJÉNEK ADATAI

- 3.1. A képzés szintje:
- 3.2. A képzés jogszabályban meghatározott hivatalos képzési ideje:
- 3.3. A képzésbe való bejutás feltételei:

4. A KÉPZÉS TARTALMÁRA ÉS AZ ELÉRT EREDMÉNYEKRE VONATKOZÓ ADATOK

- 4.1. A képzés módja:
- 4.2. A képzési program követelményei:
 - 4.2.1. A szak képesítési követelményeire vonatkozó jogszabály száma:
 - 4.2.2. A képzési cél:
 - 4.2.3. A megszerzendő kreditérték:
 - 4.2.4. A szakmai gyakorlat jellege, hossza, kreditértéke:
 - 4.2.5. Az ismeretek ellenőrzésének rendszere:
- 4.3. Az egyes tantárgyak/éremjegyek/kreditpontok (ha vannak):
- 4.4. Az értékelés rendszere:
- 4.5. Az oklevél minősítése (ha van):

5. AZ OKLEVÉLLEL JÁRÓ JOGOSULTSÁGOK

- 5.1. Jogosultságok a továbbtanulásra:
- 5.2. Szakmai jogosultságok (ha vannak):

6. TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

- 6.1. További információk
 - 6.1.1 Egyéni információk
 - 6.1.2 Intézményi információk
- 6.2. Egyéb hasznos információk forrásának megjelölése

7. A MELLÉKLET HITELESÍTÉSE

- 7.1. Dátum:
- 7.2. Név és aláírás:
- 7.3. Az aláíró beosztása:
- 7.4. A felsőoktatási intézmény hivatalos bélyegzője:

8. A NEMZETI FELSZŐOKTATÁSI RENDSZER LEÍRÁSA